

8 Welke kant gaan we op!

Doelstelling

Kinderen leren in deze les die woorden die hen kunnen helpen de juiste keuze te maken tussen goed en kwaad. Deze woorden worden 'richtingwoorden' genoemd; woorden als vriendschap, helpen, luisteren.

Verantwoording

'Richtingwoorden' zijn die woorden die richting wijzen, die kunnen helpen bij het maken van de juiste keuze; welke kant wil je op? Kinderen gaan in deze les nadenken over welke 'richtingwoorden' kunnen helpen om de juiste keuze te maken: vriendschap, complimenten, niet bang zijn, helpen, luisteren, delen.

Verder leren ze in deze les concrete 'richtingwoorden' aan te geven bij de problemen die zich kunnen voordoen zoals het vluchtelingenvraagstuk, verdeling van de welvaart.

Benodigheden

- * een ruimte waar alles omgebouwd kan worden
- * werkblad 8a en 8b
- * zigeunerverhaal op werkblad 8c
- * bij extra verwerkingsvorm: videorecorder en videofilm

Overzicht van de werkwijze

1. U vraagt de kinderen wanneer mensen bang worden. Mensen worden vaak bang wanneer er in hun leven iets gebeurt waarvan ze in de war raken.
2. U doet met de kinderen het spel 'alles in de war'.
3. U leest met de kinderen het achtste deel van het Jozefverhaal.
4. Een gesprek over het Jozefverhaal: waardoor raakte de familie van Jozef in de war? Invullen van werkblad 8a
5. Gesprek over de oplossingen die Jozefs familie koos.
6. Lezen van het zigeunerverhaal op werkblad 8c. Naar aanleiding van het verhaal een gesprek. De kinderen bedenken 'richtingwoorden'.
7. Extra: Vertonen van de speelfilm *De oude Snik*.
8. Invullen werkblad 8b.

Uitwerking van de werkwijze

1. U begint deze bijeenkomst met de vraag wanneer en waarvan mensen bang worden en ze in paniek kunnen raken. Paniek komt op als er onverwachte dingen gebeuren, dan raak je in de war: als er een ongeluk gebeurt, als er iemand komt te overlijden, als je haast heb op weg naar school of je werk en plotseling gaat de band van je fiets lek, je trouwe hond is

ineens spoorloos, de stoppen slaan door en er is geen licht, er rent een muis door de kamer, de leerkracht is ziek geworden en er is geen vervanging, enz. De kinderen weten zelf wel een aantal andere voorbeelden te geven.

Vraag de kinderen hoe je op deze gebeurtenissen kunt reageren. Ga je bij de pakken neerzitten of vind je mogelijkheden om het probleem op te lossen of er mee om te gaan?

2. Spel 'Alles in de war'.

Aan de hand van dit spel ontdekken de kinderen hoe zij reageren als ze in een verwarde situatie belanden. Raken ze in paniek of gaan ze er iets op verzinnen?

Wijze van spelen: De kinderen vormen twee teams. Het ene team verlaat de ruimte. Het andere team maakt alles in de ruimte in de war. Ze kunnen bijvoorbeeld voorwerpen op een andere plaats zetten, of van stand veranderen (een vaas ondersteboven zetten of twee schilderijen verwisselen), iets aan het uiterlijk van een van de kinderen veranderen (een vest of een jasje binnenste buiten aantrekken), of een aantal dingen verstoppert zoals schrijfgerei of schriften.

Na een afgesproken tijd keert het andere team terug en probeert te ontdekken wat in de war is gemaakt. Voor elke verandering die het ontdekt, krijgt dit team 1 punt en voor elke oplossing die het bedenkt om aan de verwarring een eind te maken, 2 punten. Oplossingen kunnen zijn dat de dingen weer op de juiste plaats worden teruggezet. Als de dingen, zoals schrijfgerei, onvindbaar zijn, kan het team bedenken op welke manier er toch geleerd kan worden en de tijd op een aangename en zinvolle manier kan worden doorgebracht. Als dit team klaar is, worden de rollen omgedraaid. Het andere team gaat nu naar buiten en moet na enige tijd raden wat er in de ruimte veranderd is.

Het team met de meeste punten wint.

3. U leest met de kinderen het achtste deel van het Jozefverhaal.

4. Naar aanleiding van het verhaal vraagt u aan de kinderen waarvan de familie van Jozef in paniek raakte. Van wat raakte hun land in de war?

Het antwoord is dat er weinig tot geen regen meer viel, dat het land opdroogde en dat als gevolg daarvan er niets meer wilde groeien. Men kon geen graan, groente of fruit meer oogsten. De voorraadschuren raakten na korte tijd leeg en daarvan raakte men in paniek en in de war. Wat nu?!

Op werkblad 8a staat een paal met richtingaanwijzers. Op de borden schrijven de kinderen de 'richtingwoorden' die de chaos versterken, woorden die de wereld onaangenaam en vijandig maken: schelden, uitlachen, haast hebben, niet naar een ander luisteren, pesten, vooroordelen hebben, nesten van vogels leeghalen, rommel op straat neergooien, slaan, roddelen, meer en meer willen hebben.

5. Vraag de kinderen naar welke oplossing de familie van Jozef zocht om uit de problemen te komen. De familie van Jozef ging op de vlucht voor de droogte en de hongerdood. Ze wisten dat er in Egypte voldoende eten was. Daar waren de volle graanschuren voor de zeven magere jaren.

Het Egyptische volk liet de vluchtelingen in hun land wonen. Deze waren hun gast! In de oosterse culturen werd en wordt aan gastvrijheid groot belang gehecht. Zie de toelichting bij gastvrijheid.

6. U leest samen met de kinderen het zigeunerverhaal op werkblad 8c. Uit het verhaal blijkt dat ook zigeuners vaak op de vlucht zijn. In plaats van dat ze gastvrij worden ontvangen, worden ze argwanend bekeken en weggejaagd.

Mensen zouden hen moeten helpen, maar ze durven dat niet, omdat ze bang zijn dat ze hun eigen 'orde en zekerheid' kwijtraken.

U vraagt aan de kinderen waarom de mensen in de nette woonwijk in paniek raken!

Antwoorden kunnen zijn: 'we kunnen ons huis niet meer voor veel geld verkopen, want wie wil hier nu nog komen wonen', 'zij stelen alles wat los en vast zit', 'zij maken overal

rommel en ruimen het niet op', 'ze gaan heel laat naar bed en maken tot laat in de nacht heel veel herrie', 'ze zijn heel erg vies, ze stinken en ze wassen zich nooit', 'ze lopen met grote messen rond'.

Kom tijdens het gesprek terug op dat wat in de vijfde bijeenkomst is besproken: dat men elkaar snel van iets de schuld geeft; dat men altijd een zondebok wil aanwijzen.

U vraagt de kinderen nu naar 'richtingwoorden' die meewerken aan een betere leefwereld. Deze woorden kunnen zijn: luisteren, delen, helpen, opkomen voor een ander, vriendschap sluiten, goede manieren hebben, lachen, vrede sluiten, helpen, bezoeken, enz.

Deze woorden kunnen worden geschreven of geschilderd op de stenen van de halve cirkel die tijdens de vorige bijeenkomst is gebouwd.

7. Extra: U kijkt met de kinderen naar de speelfilm *De Oude Snik*.

Dit is een film naar een verhaal van Bies van Ede. De regie, het scenario en de montage is in handen van Jorge Hoogland.

Deze film is bij de betere videotheken verkrijgbaar op video en op film bij het LOKV, Nederlands Instituut voor Kunsteducatie. Postbus 805, 3500 AV Utrecht.

Deze film is uitgekomen in 1990 en duurt 35 minuten.

Inhoud van de film: Bert verhuist met zijn ouders van een dorp naar de stad. Het afscheid valt hem zwaar; zijn oude vrienden verdwijnen uit het zicht. Hij is in de war en heel erg verdrietig.

In zijn nieuwe buurt leert hij Theo kennen. Samen verzamelen ze oud materiaal, met name ijzer uit slooppanden voor Koos Lood.

Na een nachtmerrie ontdekt Bert een zeer merkwaardig café in de buurt. Het café heet 'De oude snik', en daar zitten mensen roerloos van verdriet, net als etalagepoppen, voor zich uit te staren. Deze mensen zitten vast in hun verdriet en de hele wereld wordt donker.

Bert is verdrietig en wordt door een man in rode harlekijnkleding het café binnengelokt.

Maar Bert weet dat het een val is.

Koos Lood heeft ook verdriet. Hij heeft zijn vrouw/vriendin verloren. Koos loopt wel in de val en raakt 'vast' in zijn verdriet.

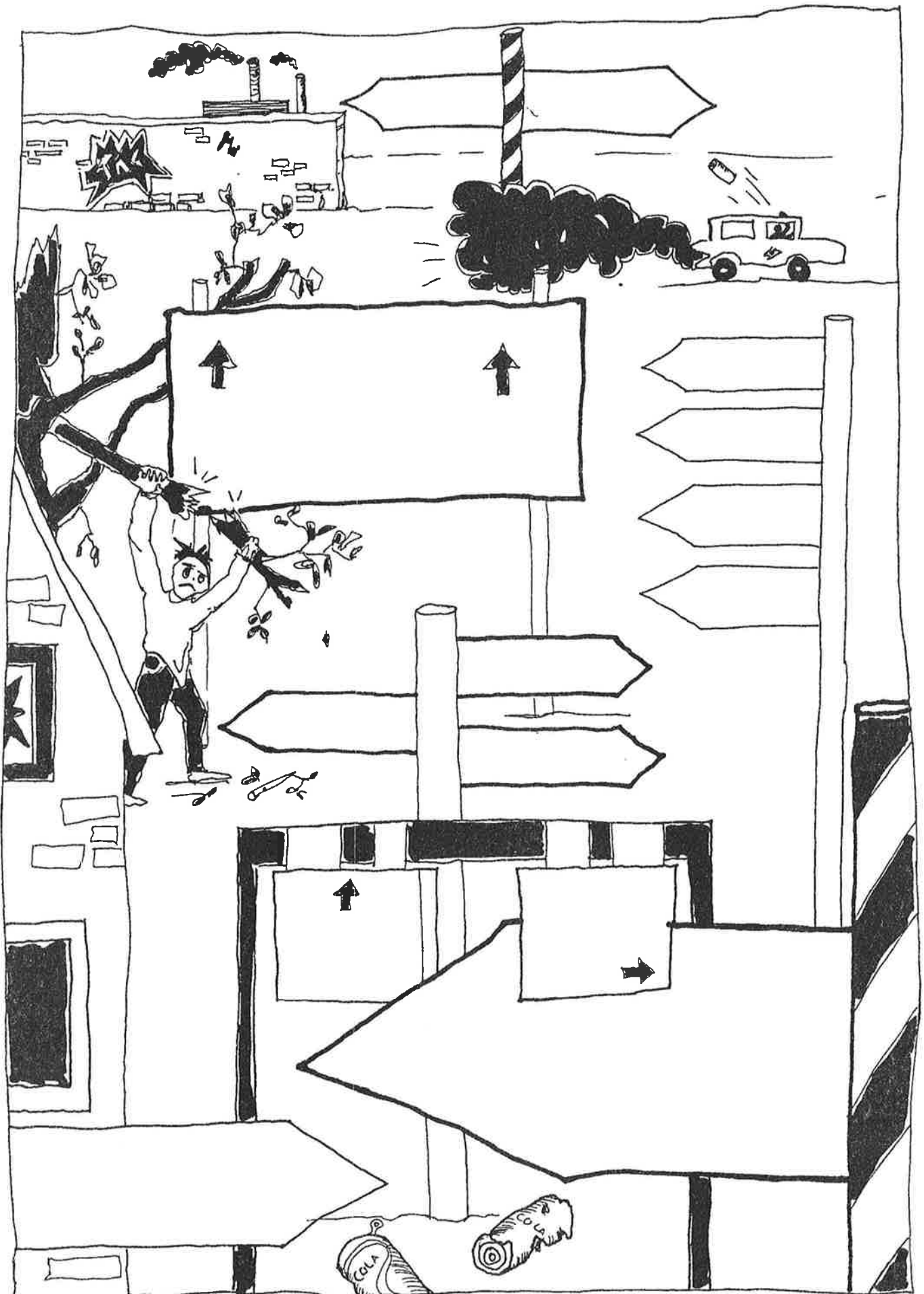
Het ironische is dat Bert van Koos heeft geleerd dat je, wanneer er iets gebeurt, niet in paniek moet raken maar 'scheef moet denken'. Koos beweert namelijk dat mensen die 'rechtlijnig denken' vaak vastlopen.

Hou met de kinderen een nagesprek over de volgende onderwerpen:

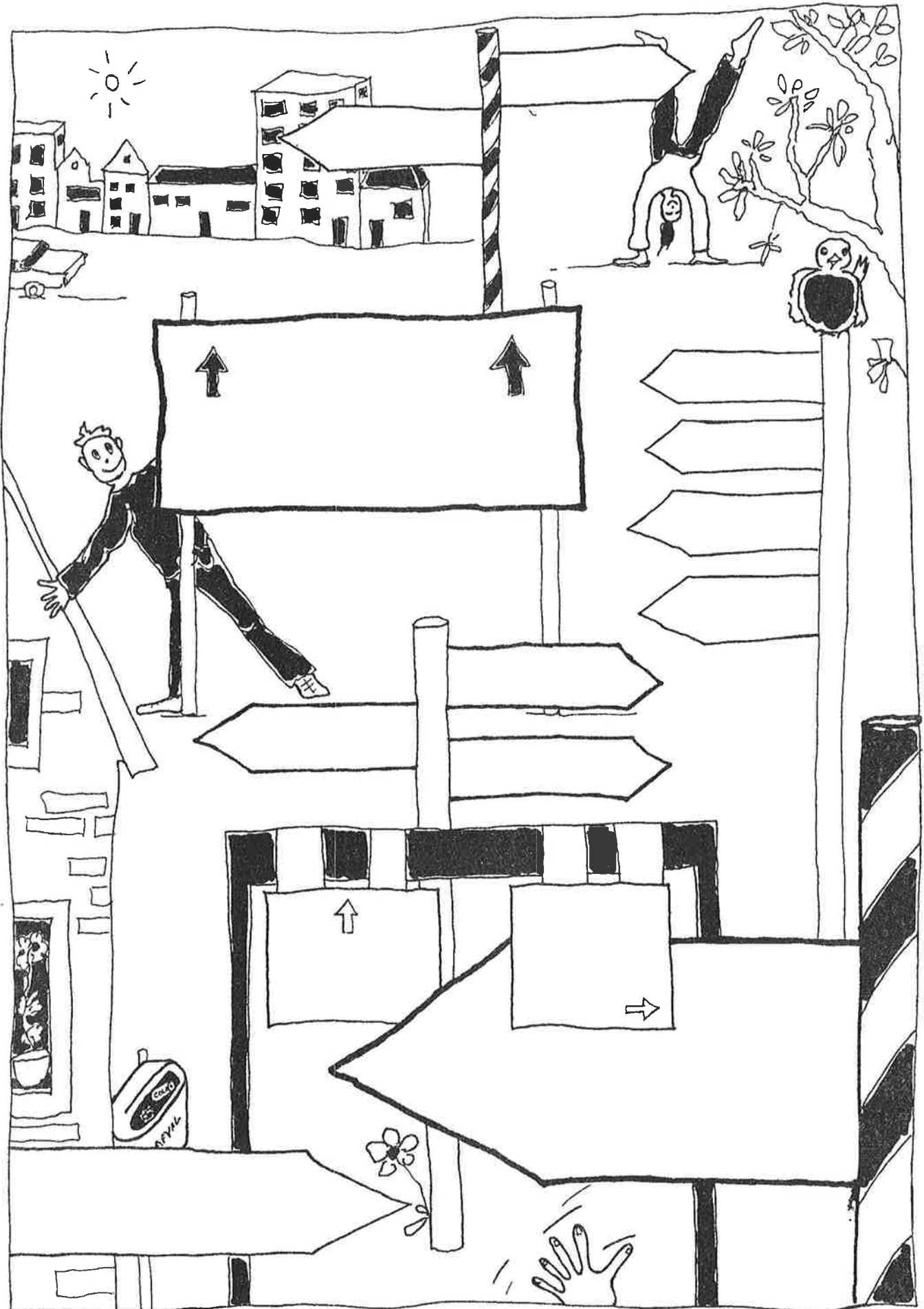
- a) Zien de mensen de wereld anders wanneer ze verdrietig zijn dan wanneer ze blij zijn? Laat de kinderen voorbeelden geven uit eigen ervaring.
 - b) Kunnen de kinderen zich voorstellen dat mensen 'vast' kunnen raken in hun verdriet. Weten ze hier voorbeelden van te geven?
 - c) Wat is het verschil tussen scheefdenken en rechtlijnig denken.
8. Op werkblad 8b vullen de kinderen de 'richtingwoorden' in die bijdragen aan een betere wereld. Deze woorden kunnen al genoemd zijn bij verwerkingsvorm 6. Meer 'richtingwoorden': gastvrijheid, scheefdenken, complimenten geven, belonen, kusjes geven, grapjes maken, even een belletje geven, zwaaien als je iemand ziet, rustig aan doen.

Zie voor meer informatie bij de toelichting onder het kopje: Gastvrijheid.

Door welke regels loopt alles de verkeerde kant op?

Door welke regels loopt alles de goede kant op?

Wat de boer niet kent...!

Het was zaterdagmiddag. Het had de hele week gesneeuwd. Nu regende het. De sneeuw was een natte drab geworden. Het was niet wit meer, maar gelig en grijs. Marieke liep over straat en stampte hard in de plassen. Ondertussen dacht ze heel diep na. Nadenken ging het beste als je stevig doorstapte. In de maat. Dan kwamen de woorden als een soort liedje in je hoofd. Dan snapte je soms ineens iets. Marieke wist dat ze niet buiten het dorp mocht komen. Ze keek om zich heen of iemand haar zag. Maar iedereen zat binnen. Achter de kanten gordijnen. Met de warme kachel aan. Ze dronken chocomel of hete thee en aten koekjes. Maar Marieke had een grote muts opgezet en haar rode wanten aangetrokken. Marieke was niet bang voor de kou.

Ze klom tegen de heuvel op naar de spoorlijn, stapte over de glimmende rails en glibberde aan de andere kant weer naar beneden. Verbaasd keek ze in het rond. Het grote weiland was leeg. Tot aan de bosjes bij de sloot zag ze niets dan het natte gras. Waar zijn de woonwagens nou, dacht ze. Ze had mama horen zeggen dat ze achter het spoor stonden. Misschien staan ze wel achter de bomen, dacht Marieke. Ze spitste haar oren en luisterde gespannen. Zigeuners zingen altijd, had Tommie gezegd. Dus ook al zag ze ze niet, ze moest ze kunnen horen. Tommie was Mariekes beste vriend. Tommie wist alles.

Tommie zei dat iedereen in het dorp wilde dat de zigeuners weer weggingen. 'Het is niet goed voor de buurt,' zei hij. 'De buurt loop achteruit.' Marieke had Tommie nog nooit van die gekke dingen horen zeggen. Hoe kan een buurt nou achteruit lopen? Ze had ook nog nooit een buurt vooruit zien lopen.

Het was opgehouden met regenen. Marieke stapte het weiland over. Ze tilde haar benen hoog in de lucht, zodat ze niet al te nat werden. Bij de bosjes stond ze even stil en luisterde opnieuw. Ze sloot haar ogen om nog beter te kunnen horen.

'Hallo,' hoorde ze ineens. Geschrokken keek ze op. Voor haar stond een meisje met lang blond haar. Ze droeg een spijkerbroek en een blauw regenjack. Het meisje lachte en stak een hand in de lucht als groet. Marieke had haar nog nooit eerder gezien.

'Hallo,' zei Marieke terug. Ze stak ook een hand op. Zo bleven ze even staan, met ieder een hand in de lucht. toen moesten ze allebei lachen. Ze vertelden elkaar hun namen. Het meisje heette Rubina. Marieke vond dat een mooie naam. Het lijkt op robijn, zei ze. Dat is een rode steen, een edelsteen.

Vanonder een boom haalde Rubina een plastic tasje tevoorschijn.

'Kom,' zei ze, 'dan gaan we op die boom zitten.' Ze scheurde het tasje open en legde het op een lage tak van een kastanjeboom. Ze gingen dicht tegen elkaar aan zitten, zodat ze allebei op het tasje pasten.

'Ik heb je nog nooit gezien,' zei Marieke.

'We wonen hier nog maar net. We woonden eerst ergens anders, maar daar konden we niet blijven.'

'Oh, ik snap het al,' zei Marieke. 'Net als die zigeuners. Die wonen in wagens en moeten steeds ergens anders naar toe.'

Rubina moest lachen. 'Welnee, joh. We wonen allang niet meer in wagens.'

We? dacht Marieke. Is Rubina dan een zigeuner? Ze keek nog eens goed. Ze leek helemaal niet op wat oma haar had verteld. Ze begon Rubina van alles te vragen en Rubina vertelde honderduit. Het is ook niet makkelijk, dacht Marieke, als je steeds overal wordt weggejaagd. Elke keer naar een nieuwe school en nieuwe vriendjes maken. Rubina zal zich wel alleen voelen.

'Zal ik morgen bij je komen spelen?' vroeg ze aan Rubina.

'Ja, leuk. Maar mag dat wel van je moeder?'

'Natuurlijk,' loog Marieke. Als mama zou weten hoe aardig Rubina was, zou ze het niet erg vinden, dacht ze. Dus het was niet helemaal een leugen.

'Maandag moet ik naar school,' zei Rubina. 'Maar ik durf niet zo goed. Ik denk dat ze me gaan pesten.'

'Naar welke school ga je?' vroeg Marieke.

Rubina ging naar dezelfde school als Marieke.

'Wat leuk,' zei Marieke, 'dan kunnen we samen gaan.'

Toen Marieke thuiskwam, stonden haar vader en moeder in de keuken tegen elkaar te schreeuwen.

'Ik wil die zigeuners hier niet hebben,' zei Mariekes moeder. 'Dit is een nette buurt. We hebben net een duur huis gekocht. Als dit vreemde volk in het dorp komt, wil niemand het meer kopen. Ik vind ze maar eng.'

Mariekes vader haalde zijn schouders op. 'Ik begrijp niet waarom je zo moeilijk doet,' zei hij. 'Je hebt toch geen last van ze?'